

Líst izbija vsaki dan zjutraj razen ponedeljka. Naročnina: za 1 mesec L. 8.—, 3 mesece L. 22.—, pol leta L. 38.—, celo leto L. 75.—, v inozemstvo mesečno L. 6.50 več.— Posamezne številke 30 st.— Oglasnina za 1 mm prostora v širokosti 1 kolone (58 mm): za lrgovne in obrtne oglase L. 1.—, za osmrtnice, zahvale, poslana, vabila L. 1.50, oglase denarnih zavodov L. 2.— Oglasi na prvi strani L. 2.—

EDINOST

Uredništvo in upravnništvo: Trst ulica S. Francesco d'Assisi 20. Telefon 68-04. Dopolni naj se pošiljajo izključno uredništvu, oglasi, reklamacije in denar pa upravnisti. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Last, založba in tisk Tiskarne «Edinost». Poduredništvo v Gorici: ulica Giosuè Carducci št. 7, I. n. — Telef. št. 327. Glavni in odgovorni urednik: prof. Filip Peric.

Po desetih letih

Razni listi so že začeli objavljati spominke članke, posvečene porazu Nemčije v 1. 1918. Začetek konca nemške vojaške slave pada v prvo polovico leta 1918. Ludendorff pravi v svojih spominih, da je bil 8. avgusta onega leta najmračnejši dan v vsej vojni. Oni dan je — se zdi — nemško vrhovno poveljništvo prvič videlo, da ni več nobenega upanja v končno zmago.

Spričo teh obletnic bo brez dvoma zanimala čitatelje izjava maršala Focha, ki jo je podal pred kratkim madridskemu listu «A. B. C.», in sicer kot odgovor na vprašanje urednika omenjenega lista, ali je Nemčija sploh mogla zmagati v zadnji vojni.

Vprašanje je popolnoma nepričakovano — je odvrnil maršal Foch — toda vendar hočem odgovoriti nanje popolnoma odkritosrčno. Da, odgovoril vam bom in moj odgovor vas bo najbrže presenetil. Tem prej, ker vam ga daje bivši vrhovni poveljnik zavezniških armad. Da, Nemčija bi bila v svetovni vojni lahko zmagala. In to ne samo ob začetku vojne, temveč tudi spomladi 1. 1918. Ona bi bila mogla zmagati samo tedaj, če bi se bili njeni načrti, ki so bili očitno dobri, spretneje izvrševali. Se danes se čudim, kako je moglo priti, da je Nemčija, ki se je tako dolgo pripravljala na vojno, tako grozno padla pri tehničnem izvajanju svojih strateških načrtov.

Čudim se na primer, kako je bilo mogoče, da se nemški generalni štab ni brigal za desno krilo. Vem, da je general grof Schlieffen, kateri je pripravil pohod proti Franciji in Belgiji, stalno zahteval, naj se končno sklene glede naloge, ki bo dodeljena desnemu krilu. To krilo bi bilo moralo zasesti Antwerpen ter obalo Rokavskega preliva ali vsaj do Boulogne. Toda desno krilo, ki se je premikalo od Belgije v severno Francijo, bi se delo moralo stalno jačati. Grof Schlieffen je vzkljnil še na smrtni postelji: «Poskrbite, da bo desno krilo močno!»

Nemški generalni štab pa je napravil velik pogrešek s tem, da je desno krilo oslabilo ravno v najodločilnejšem hipu, in sicer na korist levega krila v Alzaciji in Lotaringiji, in tudi s tem, da je poslal zopet tri divizije proti Rusiji v Vzhodno Prusijo, kjer je bila bitka med Hindenburgom in Rennenkampffom že dodeljena. Nemško desno krilo je bilo torej oslabilo in premajhno, da bi se bilo moglo razviti celo do morja. Ni moglo nuditi močne opore, pač pa je moglo biti prisiljeno, da se umakne, kar se je tudi zgodilo armadi von Klucka, ko se je približala Parizu. Nekoliko mesecev pozneje so Nemci skušali popraviti ta pogrešek ter hoteli zasesti obalo, toda pri Ypernu so bili poraženi. Ta poraz je bil direktna posledica začetnega pogreška. Desno krilo je bilo v vsakem pogledu preslabo.

Na vprašanje, ali je bil nemški umik v prvi bitki ob Marni potreben in ne morda pretirano nagel, je maršal Foch odgovoril:

«Oboje. S stratežičnega stališča (na podlagi onih pogreškov, ki sem jih pravkar omenil) se je zanimala nemška armada pred Parizom nenadoma v zelo neprijetnem položaju, ker smo mi potisnili desno krilo nazaj, tako da je nastal med prvo (Kluck) in drugo armado (Bülow) prelom. Na drugi strani pa so mogli Nemci zopet priti k sebi, namesto da se umaknejo s tako naglico. Danes se more jasno videti, kako je imela obveščevalna služba naših sovražnikov velike neustojitve. Edino tako se more pojasniti vloga, ki jo je igral polkovnik Hensch. Radi njegovih pesimističnih vestí je prišlo do splošnega umika cele nemške fronte. Psihološko razlago pa nam daje general Moltke, načelnik generalnega štaba, v pismu na njegovo ženo, v katerem se jasno zrcalita pesimizem in bolest tega generala. More se reči, da je v bitki ob Marni nemški generalni štab popolnoma odpovedal. Dokazal je, da ni bil kos onim nalogam, ki so mu bile postavljene.»

Na vprašanje, ali bi se ne bili morali Nemci držati drugega

načrta — načrta, ki je predvideval defenzivo na zapadni fronti in odločno ofenzivo proti Rusom, je maršal odgovoril:

«Ta načrt je zares imel svoje pristaše — med njimi sta tudi Walderssee in Hans von Delbrück —, toda ne mislim, da bi bilo boljše za Nemce, tudi če bi bili dosegli nad Rusi lepe zmage. Mislim, da bi bili Rusi pripravljali za umik na vsako daljavo in proti Nemcem bi se posluževali onih sredstev, katerih so se posluževali nekoč proti Napoleonu. Poleg tega moram naglasiti, da je izvajanje načrta mnogo važnejše nego načrt sam. Nemški načrt proti zapadni fronti je bil dober, toda pri njegovem izvajanju so se prevarili.

Rekel sem že, da bi bili mogli Nemci zmagati še v pomladi 1. 1918. Če bi bili prišli do Amiens, bi bila angleška armada ločena od francoske. Pa tudi po ozirovki generala Mangina 18. julija 1918. ni bil položaj Nemcev še obupen. Priznati vam moram, da s stratežičnega vidika ne razumem dobro, zakaj se general Ludendorff okoli 20. avgusta 1918. ni umaknil na črto Méty-Meuse-Bruselj-Antwerpen. Pripravil sem se za napad na «Hindenburgovo črto» in če bi se bila nemška armada umeknila proti omenjenim položajem, bi bil moral začeti vse znova. Tak stratežični umik bi bil podaljšal svetovno vojno še za eno leto, a v kritičnih časih se lahko zgodijo v enem letu nepričakovane stvari. Na drugi strani razumem, da se Ludendorff ni mogel odločiti za ta umik, ker bi to pomenilo, da priznava položaj očitno inferiornosti, in ker bi se pri tem zgubil vojni material, ki bi se ne dal lahko nadomestiti. Grem celo tako daleč in pravim, da so mogli Nemci celo v novembru 1918. zmagati onstran Rena. Ko bi bil imel nemški narod svojega Gambetta, bi se bila vojna zares podaljšala — in kdo ve?..

Tu je urednik španskega lista pripomnil, da dokazuje zgled Gambetta, da junaški odpor vojaški premaganega naroda le podaljšuje vojno in nič drugega. Francija je zgubila vojno iz 1. 1870-71. pri Sedanu 2. septembra 1871., a vse, kar se je pozneje dogajalo, je le podaljšalo umiranje.

«Gotovo je to resnica — je odgovoril maršal — toda mislim, da narod, ki neče biti premagan, ne more biti premagan. Naravno je, da Nemci v novembru leta 1918. niso več imeli zgledeov na uspeh, toda če bi se bila njihova armada uspešno upirala onstran Rena, bi se bile stvari spremenile.

Govorim seveda s čisto vojaškega stališča. Na drugi strani pa vem, da Nemčija, ki je bila zapuščena od svojih zaveznikov in odrezana od ostalega sveta, ni imela zadosti hrane, da bi mogla vzdržati, in da je nemški narod, ki je mnogo pretrpel, zahteval na ves glas mir in sicer takoj. No, tu se moram ustaviti — je zaključil maršal —, ta retrospektivna razmišljanja ne bodo mnogo služila stvari, dasi so morda zanimiva.»

Turatijev govor alpincem

CORTINA D'AMPEZZO, 17. Tajnik fašistovske stranke on. Turati je bil včeraj posetil planinsko koč «Contrin», spremljan od 300 alpincev, katere je vodil on. Manarini. V koči je on. Turati pozdravil navzočne bivše bojevnike z daljšim govorom, v katerem je orisal krasoto planin, očrtal naloge alpincev in dejal med drugim: «Italijani so preveč bersaglieri. Teči pa se ne sme; znati je treba stopati počasi, korak za korakom, previdno, odločno, brez prestanka. Čez sto let bodo sinovi naših sinov obvladovali svet.»

Svoj govor je on. Turati tako je zaključil: «Italija je končno vendarle dobila vero; Italija veruje danes v Boga, vase, v svojega kralja, v svojega vodjo. Vera osvetljuje vse življenje. Vi to veste, tovariši alpinci, četudi so v dotihn mrak, blato, mizerija, na vrhu vsake gore žari sonce.»

Turatijev govor je bil sprejet z velikim odobravanjem.

Požar.

MILAN, 17. Sinoči okrog 17. ure je izbruhnil hud požar na posestvu Bassana v občini Assago pri Milanu. Ogenj je uničil velik skedenj in povzročil za 150 tisoč lir škodo.

Načelnik vlade poročal kralju

o pomorskih vežbah na Tiren-skem morju

RIM, 17. Dne 15. t. m. zjutraj se je načelnik vlade in vojni minister on. Mussolini, spremljan od drž. podtajnika admirala Siriannija, vkrcal na kr. ladjo «Aurora», da prisostvuje nekaterim vežbam eskader gorenje dela Tirenškega morja. Z načelnikom vlade sta bila veliki admiral Thaon di Revel in armadni general Acton. 16. t. m., v noči od 16. na 17. in naslednjega dne zjutraj je on. Mussolini prisostvoval na krovu raznih vojnih ladij poteku določeni vežbanj, ob katerih zaključku je pooblastil načelnika generalnega štaba adm. Burzaglija, naj častnikom in moštvo izrazi njegovo priznanje.

Prvi minister je nato poslal Nj. Vel. kralju naslednjo brzojavko:

«Prisostvoval sem poslednji vaji eskader gorenje dela Tirenškega morja. Posamezne dnevne in ponočne vežbe so se izvršile v največjem redu, brez incidentov. Ugotovil sem, da je strokovna izobrazba zelo napredovala. Duh, ki preveča častnike in moštvo, je najboljši. Ko bo vojna mornarica obnovila svoje ladije, bo vredna Vašega Veličanstva in bo tvorila varno jamstvo za srečo domovine. Naj blagovoli sprejeti Vaše Veličanstvo izraze moje vdanosti. — Mussolini.»

Šesti nacionalni natečaj

za «žitno zmago»

RIM, 17. Uradni list «Gazzetta Ufficiale» je v svoji včerajšnji številki objavil dekret načelnika vlade z dne 6. avgusta 1928, ki razpisuje šesti nacionalni natečaj za «žitno zmago» v letu 1928-29. Natečaja se lahko udeležijo vsi pridelovalci žita iz kraljevine in iz severno-afriških kolonij. Natečaj je razdeljen v pokrajinsko in v nacionalno tekmovanje. Toliko pri enem kolikor pri drugem tekmovanju se bodo razdeljevale nagrade po naslednjih treh kategorijah: mala posestva, srednja posestva in velika poljedelska podjetja.

Prošnje za pripustitev k natečaju se bodo morale predložiti do 31. marca 1929 predsedniku pokrajinske komisije za žitno propagando.

Natečaj ima namen, dati pobudo pridelovalcem žita za čim večje in umnejshe izkoriščanje zemlje, da se dvigne žitna proizvodnja in se s tem v državi odpravi potreba po tujem žitu.

Za 6. natečaj so se uvedli razni novi predpisi, tako da bo bolj odgovarjal namenom vlade. Tekmovanje se bo vršilo najprej v bolj omejenem krogu — v pokrajinski nagrade bo razdeljevala pokrajinska komisija za žitno propagando. Šele po tem tekmovanju se bo vršilo nacionalno tekmovanje. Vsaka pokrajinska propagandna komisija bo poskrbela, da se do slehera izmed onih poljedelskih podjetij, ki se bodo udeležila natečaja, obiskala posebna komisija, ki bo obiskala ta podjetja, jih razdelila v kategorije in sestavila predloge za podelitev nagrad. Ta posebna komisija se bo posvetovala z vsemi tehničnimi voditelji kmetijskih potovalnih šol.

Za pokrajinska tekmovanja je določenih 1 milijon in 200 tisoč lir nagrad. Za nacionalno tekmovanje je določenih petnajst nagrad v skupnem znesku 480 tisoč lir. Zmagovalci v nacionalnem natečaju za žitno zmago bodo poleg častnega priznanja za svoje zasluge dobili tudi znatno denarno nagrado.

Pri razdeljevanju nagrad se bodo upoštevali: največji povprečni pridelok žita v razmerju s srednjim pridelkom določene cone; obdelava zemlje s stroji, s katerimi razpolaga podjetje; način gnojenja; uporaba izbranih semen; dobro in skrbno nadzorovanje njiv. Poleg tega se bodo upoštevale še razne druge okoliščine, kakor na pr. način sejanja, število živine itd., tako da bo pri natečaju za žitno zmago prišla v poštev tudi celotna gospodarska uredba podjetja.

Z razpisom 6. nacionalnega natečaja za žitno zmago je hotel načelnik vlade ponovno afirmirati smernice, katerim je sledila vlada v svojem dosedanem

delu z žitno osamosvojitvev države. Natečaj je ena glavnih pobud v žitni bitki in bo gotovo pripomogel do tega, da se bo proizvodnja žita stalno večala ter da bo poljedelstvo sploh zadobivalo vedno večji razmah.

V skladu z navodili načelnika vlade je državní podtajnik ministrstva za nacionalno gospodarstvo on. Martelli že razposlal pokrajinskim poljedelskim komisijam okoliščine, vsebujočo nasvete, katerih namen je, doseči da bo natečaj žel čim večje uspehe.

Sožalje v Italiji in inozemstvu

radi smrti majorja Del Prete-ja

RIO DE JANEIRO, 17. Truplo majorja Del Prete-ja je bilo položeno v eno izmed soban italijanskega poslaništva. Sobana je bila preurejena v mrtvaško kapelico.

Veliko število oseb je tekom noči in danes prišlo počastiti pokojnika. Na poslaništvu je bila dani darovana maša zadušnica, kateri so prisostvovali zunanji minister Magabeira, zastopnik predsednika republike, mornariški minister, zastopniki braziljskih letalcev, diplomatični in konzularni zbor, delegacija črnih srajc, večja skupina višjih funkcionarjev in velika množica.

Po maši se je Magabeira več časa razgovarjal s poslanikom o pogrebu.

Listi obširno pišejo o življenju in letalskih uspehih junaškega Del Prete-ja ter izražajo sožalje italijanski aeronavtiki.

PARIZ, 17. Vsi francoski listi prinašajo daljša poročila o smrti drznega italijanskega letalca, ki je s svojimi uspehi zaslovel po vsem svetu. Obenem izražajo listi sožalje italijanskemu letalstvu radi prerane izgube majorja Del Prete-ja.

LUCCA, 16. Vest o smrti letalca Del Prete-ja je napravila v tem mestu, kjer se je rodil slavní letalec, nad vse globok vtis. V znak sožalja so zaprte vse trgovine in vsi javni lokali. Povsod so izveščene žalne zastave. Staršem pokojnega letalca prihajajo od vseh strani mnoge sožalne brzojavke.

Novi zakon in ukaz

objavljen v uradnem listu

RIM, 17. «Gazzetta Ufficiale» je objavila zakon od 6. jan. 1928, s katerim se izpreminja v zakon kr. ukaz od 19. dec. 1926 glede izvrševanja italijansko-kolovinske trgovinske konvencije.

Z dekretom od 3. avg. 1928 je načelnik glade odobrill imenovanje dr. R. Boninija za tajnika nacionalne fašistovske federacije kemičnih in sorodnih industrij.

Objavljen je bil dekret načelnika vlade od 30. 6. 1928 glede odobritve seznamov prehodnih obmejnih mest, preko katerih je dovoljen prehod onim osebam, ki imajo predpisane listine.

Bolgarsko poročilo

o angleško-francoski intervenciji v zadevi makedonskih komitov

SOFIJA, 17. Bolgarska brzojavna agencija poroča: 10. t. m. sta angleški poslanik in francoski odpravnik poslov v Sofiji posetila zunanega ministra Burova. Tekom razgovora sta v prijateljskem duhu pozvala bolgarsko vlado, naj posveti svojo skrb položaju, ki je nastal v poslednjem času spritno borbe, katera se je pojavila med nekaterimi makedonskimi krogi. Izražila sta bojazan, da bi se v službi kakšnih obmejnih incidentov ne ogrozil mednarodni položaj.

Minister Burov jima je odgovoril, da se je bolgarska vlada popolnoma zavedala svojih dolžnosti in je poudaril, da že dolgo časa ni bilo beležití makedonskega takšnega incidenta ter da so bili končno že izdani vsi potrebni ukrepi, da se zajamči mir v obmejnih krajih.

Tunjski konzul umri

TUNIS, 17. Včeraj je umrl tukajšnji italijanski generalni konzul comm. Gauttieri.

Beograjsko uradno poročilo

o intervenciji italijanskega poslanika pri dr. Šumenkoviću

BEograd, 17. Agencija «Avala» objavlja naslednje poročilo: Italijanski poslanik v Beogradu comm. Galli je interveniral pri zastopniku zunanega ministra dr. Šumenkoviću zaradi manifestacij v Splitu in napadov na kraljevega italijanskega konzula v omenjenem mestu, proti katerim se je oglasilo italijansko časopisje. Šumenkoviću je poslaniku odgovoril, da bo nemudoma odredil preiskavo in da se bodo na podlagi zaključkov te preiskave izdali strogi ukrepi in da bodo dana zadoščenja.

Ekspedicija ledolomca «Sedova»

Poročilo poveljnika Voršina

MOSKVA, 17. Tukajšnji sovjetski odbor za pomoč ponesrečene tečajne ekspedicije zrakoplova «Italia» je prejel daljšo brezlično brzojavko, v kateri poroča poveljnik ledolomca «Sedova», o poti, ki jo je preplul v poslednjih dvajsetih dneh («Sedov» je plul okrog Novaže zemlje mimo Karlovega otoka do Svalbardskih otokov.

3. avgusta je dosegel sovjetski ledolomec 80° 40' severne širine. Proti zapadu se je raztezalo nepregledno in neprodorno ledeno polje. Tekom vse poti je naletel ledolomec na eno samo ledeno ravnino, na kateri bi mogla letala s smučmi pristajati in odhajati, povsod drugod so bile same ledene grče in gore.

«Sedov» je sedaj na tem, da doseže Aleksandrov otok. Se vedno se išče kaka druga primerena ravnina, na kateri bi se moglo svobodno gibati letalo, ki se nahaja na krovu ledolomca. Talo bi se takoj dvignilo, če bi čelo preiskovatelje ledovje, da bi morda naletelo na sledove drugega dela italijanske polarne ekspedicije, ki je ostala pri zrakoplovu, in pa Amundsena, Guilbauda ter njunih tovarišev.

Poveljnik ledolomca je zaprosil sovjetski odbor za tečajno pomoč, naj mu dostavi podatke, kje se brčkone nahajata obe skupini, in je obenem v nadaljnjem sporočil, da je prodiranje proti rtu Leigh Smithu zelo oteženo spritno treh zračnih tokov. Kot vse kaže, bo tukajšnji odbor naročil Voršinu, naj preiše s svojim ledolomcem ledovje in morje okrog otoka Zmaga.

Poljska in Litva

Odgovor Voldemarasa o poljsko-litovski konferenci v Ženevi

VARŠAVA, 17. Ministrstvo zunanjih zadev je prejelo odgovor načelnika litovske vlade in zunanega ministra Voldemarasa na poljski predlog, naj bi se v Ženevi vršila poljsko-litovska konferenca, na kateri bi se imela rešiti še ona pereča vprašanja, ki zadevajo obe sosedni državi in ki doslej še niso bila urejena.

O tem litovskem odgovoru poroča poljska brzojavna agencija, da zavrača omenjeni poljski predlog z utemeljitvijo, da bi ta konferenca zastopnikov poljske in litovske republike ne mogla dovesti do pravih in trajnih uspehov že radi tega ne, ker bi se ob tistem času pričela v Ženevi dela za Družbo narodov, ki bi navedla nase vso pozornost delegatov, ki bi se predlagane konference udeležili. Voldemaras je izrazil v tem svojem odgovoru željo, naj bi se poljsko-litovska konferenca vršila pod bolj ugodnimi pogoji, da bi tem bolj gotovo dosegla zaželjene uspehe.

Litovski odgovor pa vsebuje še nekaj drugih pripomb povsem formalnega značaja. Med drugim je rečeno, da poljskega predloga ni podpisal in poslal načelnik poljske delegacije za pogajanja z Litvo Zaleski, ki je v ostalem poljski zunanji minister, marveč njegov zastopnik Holowko. Končno je Voldemaras poudaril, da Zaleski še ni odgovoril na njegov predlog z dne 23. julija, po katerem bi se imela sklicati poljsko-litovska konferenca v Koenigsbergu na dan 15. ali 20. avgusta.

Poljski odgovor na to Voldemarasovo noto bo objavljen, čim prej bo to mogoče.

Turški zunanji minister

v Budimpešti.

BUDIMPEŠTA, 17. Turški zunanji minister Tefvik Rušdi bog, ki so to dni tudi v Budimpešti, je včeraj posetil madžarskega ministrskega predsednika Bethlena in zunanjega ministra Walka. Z Bethlenom in Walkom se je dolgo časa razgovarjal o perečih političnih vprašanjih, ki se tičejo obeh prijateljskih držav. Razgovoru je prisostvoval tudi turški poslanik na Dunaju. Sinoči je bilo izdano o tem razgovoru uradno poročilo, v katerem se poudarja popolna skladnost naziranj vseh štirih državnikov v zadevi obravnavanih vprašanj. Govorili so tudi o arbitražni pogodbi, ki naj se sklene med obema državama in so se tudi že pričela zadevna pogajanja.

Zvečer je ministrski predsednik grof Bethlen priredil Tefvik Rušdi begu na čast velik banket. Pri napitnici je govoril grof Bethlen o postanku madžarskega in turškega naroda, o naporih sedanje turške vlade za obnovo države in uvedbo evropske civilizacije v Turčijo. Turški zunanji minister pa se je v svojem odgovoru spomnil stoletnega prijateljstva, ki veže oba naroda in delovanja grofa Bethlena za obnovo madžarske države. (Steiani.)

Pred prihodom Stresemanna in Kellogga v Pariz

PARIZ, 18. Današnji listi poročajo, da bodo Doumergue, Poincaré in Briand o priliki podpisali Kellogove protivojne pogodbe priredili na čast predstavnikov 14 inozemskih vladí slavnostno obedo. Brčkone se bodo takrat vršili tudi razgovori med zastopniki evropskih držav in Kelloggom za ureditev vojnih dolgov napram Zedinjenim državam. Stresemann pa bo brčkone na novo načel vprašanje izpraznitve Porenja.

Spričo tega se bo pred podpisom protivojne pogodbe francoski ministrski svet posvetoval o vseh vprašanjih, ki pridejo ob tej priliki lahko na vrsto.

Odgovor nemškega zunanega ministra na uradno vabilo francoske vlade, naj se udeleži podpisane protivojne pogodbe, je bil danes izročeno francoskemu poslaniku v Berlinu. Stresemann je pristal na to vabilo, ni pa še določeno, kdaj bo odpotoval v Pariz.

Polet okrog Evrope

PARIZ, 17. Francoski letalski kapetan Roelants in poročnik Malard sta odletela davi ob 3.30 iz Pana v južni Franciji z namenom, da izvršita polet preko Brescije in Gorice do Beograda, kamor pripeta se nocoj okrog polnoči. Svoj polet okrog Evrope nameravata nadaljevati, in sicer preko Bukarešta, Varšave, Prage in Strassburga.

Volitve v Albaniji

RIM, 16. Agencija «Stefani» poroča: «Volitve v albansko ustavodajno zbornico so se izvršile v popolnem miru. Vladna lista je dosegla s strani volilcev pravo plebiscitno zmago. Člani ustavodajne zbornice so bodo sestali 25. avgusta.

Drobne vesti

Moderna arhitektura.

Profesor Nekrasov je objavil v reviji Počat i revolucija zanimiv članek o novodobni arhitekturi v sovjetski Rusiji pod naslovom Poeta arhitekture. V tem članku je življensko nazornega marksističnega, materialističnega stališča presoja pojav moderne arhitekture, s posebnim ozirom na sovjetsko Rusijo. Analiza principov nove gradbene umetnosti, ki jo danes učijo in uveljavljajo vodilni arhitekti in inženjerji celega sveta, vodi pisatelja do zaključka, da je racionalistični moment, ki je v poslednjem času v mnogih odnosih na mesto senzualističnega zaznavanja reči, prevladal tudi na tem polju. Rusko stavbarstvo, ki je že svoj čas pokazalo posebno ljubezen za čisto racionalistični slog z njenimi gladkimi ploskvami in shematiziranimi linijami, se zdi poklicano, da pokaže tu nova rota. Četudi se je novo gibanje rotilo na zapadu, se tam do danes končno veljavne izrazne možnosti novega sloga še niso našle. Brez dvoma loži vzrok v tem, da razum še ni do cela prepričan o nujnosti racionalne gradbene ureditve. Nasprotno pa trdi Nekrasov, da je to v Rusiji, četudi še ni popolnoma doseženo. Najti nove forme prostornega oblikovanja v stavbarstvu, se pravi otvoriti novo dabo za človeka, trdi Nekrasov.

DNEVNE VESTI

Zaplenjeni

Včerajšnji številko «Edinosti» je cenzurno oblastvo zaplenilo ter nam vročilo naslednji tozadevni odlok tržaškega prefekta:

Prefekt tržaške pokrajine videvši slovenski list «Edinost» od 17. avgusta 1928, št. 195, ki izhaja v Trstu; upoštevajoč, da članek med dnevnimi vestmi pod naslovom «Nemec in Kraševci» vsebuje stvari, ki lahko razdražajo duhove z nevarnostjo za javni red; videvši obstoječe (določbe) o tisku in čl. 3. občinskega in pokrajinskega zakona od 4. februarja 1915, št. 148

odreja:

Slovenski list «Edinost» od 17. avgusta 1928, št. 195, ki izhaja v Trstu, se radi omenjenega članka zapleni.

Ravnateljstvo lista naj poskrbi, da se ta odlok objavi v naslednji številki.

Gospodu tržaškemu kvestorju je naložena izvršitev odloka.
Trst, 17. avgusta 1928.

Za prefekta:
Vendittella

Velikodušen dar načelnika vlade

Tukajšnja kr. prefektura nam je sporočila naslednjo vest o činu velikodušnega in plemenitega človekoljubja načelnika vlade v prid pokopalcem v košanski občini:

«Nj. eks. načelnik vlade je pooblastil viceprefekta kom. Vendittella, da razdeli med revne in najbolj poškodovane družine povodom nedavnega požara v frakciji Cepno, občina Košana na Krasu, svoto 5000 lir.»

Svetovno društvo za prebivalstvo

Tako se imenuje mednarodno društvo, ki se je ustanovilo v preteklem mesecu v Parizu in ki bo predstavljal mednarodne organizacije, kateri bo proučeval na strogo znanstveni podlagi vsa vprašanja, ki se nanašajo na gibanje prebivalstva vseh dežel na svetu. Društvo se je ustanovilo na pobudo Društva narodov, kateri bo podrejeno. Poseben odbor je sestavljal društvena pravila, ki so bila na pariškem sestanku odobrena. Tam se je tudi izvolil izvršilni odbor. Za podpredsednika je bil izvoljen italijan prof. Corrado Gini. Sedež društva je Pariz, a prihodnji sestanek se bo vršil v treh letih v Rimu.

Novo določbe o pekarnah

Kot znano, je odobril ministrski svet na svoji zadnji seji tudi načrt ukrepa, s katerim se bo na novo disciplinirala pekarska obrt. Novi ukrep določa med drugim, da se bodo morale pekarnice v dobi petih let pretvoriti po določenem načrtu. Tiste, ki ne bodo odgovarjale novim predpisom, pa bodo morale prenehati. Posledica tega predpisa je, da se po občinah z nad 10.000 prebivalci ne bodo izdajala dovoljenja za otvarjanje novih pekarn, če te poslednje ne bodo odgovarjale novim zahtevam, kot jih bo predvideval gori omenjeni zakon.

Te zahteve obstojijo v glavnem v tem, da bodo morale biti vse pekarnice urejene tako, da se bodo grele peči z indirektnim ognjem, bodo morale imeti stroje za mletje, za ometanje peči in poleg tega še določeno količino dnevnega izdelka. Nove peči bodo morale dalje odgovarjati vsem tehničnim in zdravstvenim predpisom. Novi ukrep zasleduje cilj, da se pospeši ustanavljanje konsorcijskih za otvarjanje, preurejanje in upravljanje pekarn, ki bodo tehnično dobro opremljene in bodo predvsem mogle izdelovati velike količine kruha. Na ta način se hoče doseči, da se izdelovanje kruha izpopolni, da se odvrne vsaka potrata moke in da se končno omogoči čim nižja prodajna cena kruha.

Kar se tiče preuredbe pekarn v dobi petih let v skladu z novimi predpisi ali njihovega zaprejanja, ako se v omenjeni dobi ne prilagodijo novim zahtevam, je treba pripomniti, da se nove določbe ne nanašajo na one občine, ki imajo manj nego 20.000 prebivalcev. To

pa radi tega, ker je potrošnja kruha po takih središčih premajhna, da bi bil mogoč obstoj moderne pekarske industrije. Z novimi določbami bo urejeno tudi izdelovanje kruha po naročilu drugih oseb in za zasebnike, ki bi dovoljeno le po občinah, ki nimajo nad 20.000 prebivalcev.

Ostale določbe se nanašajo, kolikor je do sedaj znano, na prodajo kruha. Prodaja bo dovoljena tudi po prodajalnah z jestvinami, toda le v posebnih ločenih prostorih. Prepovedana pa bo potovanja prodaja kruha in po javnih trgih, in to iz razlogov zdravstvenih narave.

DEŽ

Včeraj zjutraj in tudi po noči je padlo na Trst nekaj dežja. Nekoliko pred devetimi predpoldne se je bilo zastrlo nebo z gostimi oblaki, kot da se pripravljajo za močan naliv. Res je ob grmenju začelo padati, toda dež je trajal le kakih deset minut, na kar se je začelo zopet jasnit. V začetku je sprednjala dež precej debela toča, ki pa je kmalu prenehala. Tudi po tem neznatnem dežju je začel pihati suh, dasi ne posebno močan veter.

Pozno v noč je nebo spet nakiplilo oblake in se je ulilo nekoliko dežja.

Tudi ta dež je bil seveda preneznaten, da bi mogel razmočiti presušeno zemljo, ki jo je celo početje parila neizprosna vročina. Vendar pa se sme upati, da je sedaj s tem drugim avgustinovim dežjem napravil konec dolgem suhim mesecem in s tem tudi neznoznani in neizprosnosti vročini.

Današnja predstava cirkusa Kludskega

Včeraj se je vrnil v naše mesto slovit «Cirkus Kludsky». Z predvčerajšnjim po noči so številni delavci urejevali prostor na hlevnem dvorišču vojašnice «Oberdan», kjer bo cirkus postavljen. Včeraj popoldne pa so dospeli v mesto karakteristični cirkuški vozovi. Ljudje, ki so se slučajno nahajali v ulici Carducci, so imeli priliko, da se prepričajo, kaj vsega tak cirkus premore. «Cirkus Kludsky» je v Trstu že precej dobro znan že izza predvojnne dobe. Pozneje je imel priliko, da se je še parkrat povrnil med nas.

Danes zvečer se bo vršila slavna otvoritvena predstava, katere program je sila pester in zanimiv. Ni dvoma, da se je bo udeležilo precejšnje število občinstva, posebno še ker se je cirkus tekom svoje poslednje odsotnosti iz Trsta znatno obogatil.

Kojstva, smrti in poroke v Trstu

Rojeni: 12 (mrtvorojeni: 5); umrli: 7; poroke: 7.
dne 16. avgusta 1928.

Rojeni: 13 (mrtvorojeni: 1); umrli: 14; poroke: 7.

Iz tržaškega življenja

Nerođen šofer.

V začetku pomola Pescheria, v neposredni bližini ribjega trga, je majhen voziček, na katerem prodaja razne hladilne pijače 62-letna Marija Lapanja, stanujoča v ulici Lavoratori št. 221. Kakor po navadi, je tudi včeraj prodajala na svojem vozičku ledeno vodo in z njo je bila tudi njena 5-letna hčerka Lionella. Tam v bližini pa je precej živahen promet. Na pomoju je postaja za parnike, ki vrše službo ob istrski obali, in pri vsakem odhodu ali prihodu parnika tečejo mimo omenjenega vozička kočije, avtomobili in vozovi. Poleg tega pa se pri ribjem trgu zalagajo z morskovo vodo tudi avtomobili in vozovi, ki škropijo ceste. Tako je včeraj popoldne privozil z mesta škropilni kamijon št. 953. Da si pri ribjem trgu obnovi zalogo vode. Ko je privozil mimo Lapanjeve, je šofer zaokrenil kamijon v polkrogu, da bi ustavil ravno pred dovodno cevjo. Pri tem pa se je uračunal, obrat je bil prekraten in avto je z blatnikom sunil v nesrečno ženko in

jo vrgel s silo na tla. Ljudje, ki so ji prihтели na pomoč, so poklicali voz rešilne postaje, s katerim je bila prepeljana v mestno bolnišnico. Tu je zdravnik ugotovil, da si je zlomila kolk. Sprejeta je bila v IV. oddelek, kjer se bo morala zdraviti kakšna dva meseca. Šoferja so aretirali.

Avto ubil neznanca.

25-letni šofer Josip Kofler, stanujoč v ulici del Lloyd št. 2, je včeraj opoldne vozil s svojim avtomobilom TS 1081 proti Sv. Ani. Ko je tako vozil po ulici del'Istria, mu pride nenadoma naproti neki starček. Šofer je dal kot primerna znamenja, da opozori starčka na nevarnost, ta pa je stopal mirno dalje, ne da bi se zmenil za svarična znamenja. Šele ko je bil v neposredni bližini avtomobila, je zapazil nevarnost, pri tem pa se je zmedel in avto ga je s sprednjim blatnikom vrgel na tla ter ga povozil. Šofer je koj ustavljal, naložil nesrečnega starčka v avto in ga popeljal v mestno bolnišnico. Zdravnik mu je ugotovil, da si je pretresel možgane in zlomil nogi pod koleno. Sprejet v X. oddelek je malo zatem umrl, ne da bi izpregovoril besede. Starček, ki mora imeti približno 80 let, je sivolas in skoro pješast, ima dolge in sive brke, v splošnem izgleda bolj delavsko. Identificirati ga do sedaj še ni bilo mogoče.

Na delu se je počkodoval

28-letni Štefan Koronica, stanujoč na Zg. Carbovi št. 343, je bil zaposlen včeraj zjutraj v tovarni olja pri Sv. Andreju. Spravil se je na neki stroj, da stavi na mesto gonilni jermen, ki je bil šel z mesta. Čim se je bil lotil naročenega dela, pa je pričel delovati neki stroj v bližini, ki ga je jermenom udaril po hrbtu s tako silo, da je izgubil ravnotežje in padel na

tla. Sreča, da se je nahajal spodaj kup semen, iz katerih pridobivajo olje, ker bi bila drugače nesreča lahko zahtevala človeško žrtve. Z avtomobilom TS 123 je bil prepeljan v mestno bolnišnico, kjer so mu ugotovili težje poškodbe po telesu in baje tudi pretresenje možganov. Njegovo stanje je precej opasno, zato ni mogoče še določiti, v kolikem času bo lahko ozdravil. Sprejet je bil v X. oddelek.

Nezgodu kamnoseka

V kamnologu nad Sv. Ivanom se je zgodila včeraj zjutraj lažja nesreča. 34-letni Franc Segulin, doma s Padrič št. 86, je sekal v skalovje, ko se je s hriba utrgal večji kos kamna in mu padel na glavo. Tovariši so poklicali kjo na pomoč zdravniku rešilne postaje, ki ga je dal prepeljati v mestno bolnico. Tujak so mu ugotovili na čelu; globoko rano, segajočo do kosti, ozdravljivo v desetih dneh. Ko so mu rano izprali in jo obvezali, je moč zapustiti bolnico, da se bo zdravil doma.

Neprevidev kolestar

57-letna Ana Janežič, stanujoč v Škorkoli Coroneo št. 733, je stopala včeraj popoldne po ulici Galileo Galilei proti ulici XX Settembre. Ko je pa hotela prekoračiti ulico Giulia, je nenadoma privozil po ulici Giulia navzdol mlad kolestar, ki je zavozil naravnost v njo in jo vrgel na tla. Seveda jo je potem tudi ravnatelj hitro popihal. Mimoidoči, ki so prihiteži ženi na pomoč, so se potrudili v bližnje lekarno in telefonirali rešilni postaji. Ta je prihiteža takoj na lice mesta in jo odpeljala v mestno bolnico. Zdravnik ji je ugotovil lažje poškodbe na nosu, tako da je Janežičeva lahko že isti večer zapustila bolnico.

Vesti z Goriškega

Goriške mestne vesti

Seja medstadskega odbora

Goriški medstadski odbor za določevanje cen najpotrebnejšim živilom je na svoji zadnji seji predvsem proučeval način, po katerem naj bi se znatno znižala cena mesa v razprodaji na drobno. Postavile naj bi se cene sorazmerno s cenami živine na debelo. V tem oziru bo važen velik in znan sejem sv. Jerneja dne 24. t. m. v Gorici, kjer bo gotovo tudi živahno na živinskem sejmišču.

Medstadski odbor je med drugim določil tudi sledeče cene: cena jajcem po L 0.60 komad; sladkor v prahu L 6.60 kg, izčiščen sladkor L 6.80; sladkor «pilih» L 6.80 kg, krompir L 0.60 kg.

Nova razpredelba šolskih ozemlja didaktičnih okrožij in področij na Goriškem

Ministrstvo prosvete je napravilo načrt nove razpredelbe šolskih okrožij in didaktičnih področij v Jul. Benečiji in Zadru. Dočim je po novem sestavilo ostalo število šolskih okrožij isto — namreč 13 — se je število krajev didaktičnih ravnateljev in njihovih področij zmanjšalo za 14. Do sedaj jih je bilo 91, od 1. septembra 1928 dalje pa jih bo samo 77.

Za Goriško je nova razpredelba sledeča:

Šolsko okrožje s sedežem v Gorici

ima v svojem območju sledeča kraja didaktičnih ravnateljev in njihovih področij:

- 1) Gradliška, Corona, Farra, Mariano, Moraro, Zagrad, Romans, Versa, Villesse.
- 2) Kramln, Brazzano, Dolenje, Moša, Sv. Lovrenc pri Moši, Capriva, Medea.
- 3) Kojako, Medana, Biljana, Košana, Steverjan.
- 4) Miren, Bilje, Opatjeselo, Vrtojba, Prvačina, Renča, Vogersko, Sovodnje, Dornberg.
- 5) Šempas, Ozeljan, Osek, Vitovlje, Trnovo, Črniče, Gojače, Grgar.
- 6) Komos, Sela na Krasu, Gabrovica, Gorjansko, Škribna, Temnica, Vojščica, Pliskovica, Brje pri Komunju, Brestovica, Kobiljaglava, Veliki Dol, Rihemberk, Stanjel, Smarja.
- 7) Ajdovičina, Sv. Križ, Lokavec Budanje, Kamnje, Dol-Otlica, Erzelj, Gaberje, Goče, Podgraj, Veli-

ke Zablje, Šturje, Ustje, Vrhpolje, Vrtovin, Škrlje.

8) Vipava, Lože, Planina, Col, Podkraj, Šent Vid, Slap, Vrabče.

Šolsko okrožje s sedežem v Tolminu

ima sledeča didaktična ravnateljstva:

- 1) Tolmin, Volče.
- 2) Kanal, Avče, Anghovo, Ajba, Bate, Deskle, Kal, Ročinj, Banjšica.
- 3) Kobariđ, Breginj, Kred, Dreženca, Idersko, Livek, Libušnje, Sedlo, Trnovo.
- 4) Sv. Lucija, Grahovo, Ponikve, Cepovan, Tribuša, Lokovec.
- 5) Idrija, Sp. Idrija, Ledine, Čekovnik, Dole, Godovič, Črni vrh, Vojško.
- 6) Čerkno, Šentviška gora, Šebroglje.
- 7) Bovec, Log, Cezsoča, Zaga, Serpenica, Soča, Trenta.

Goriška na vselejmu na Reki.

Goriška pokrajina je razstavila na vselejmu na Reki v petih stadijih. Razstavilo je več industrijskih družb, med drugim tudi uprava živorebrnega rudnika iz Idrije. Razstavo iz Goriškega je organiziral pokrajinski gospodarski svet.

Ratifikacija izključitve

Kot poročajo fašistovski novinarski urad, je glavno tajništvo P. N. F. s sklepom z dne 8. t. m. ratificiralo izključitve iz fašistovskih vrst fašista Jožeta Zamparini, ki je bil vpisan v bovškem fašju. Motiv izključitve: nevrednost.

So ga napadli ali jih je le v domišljiji videl?

Zadnjič smo poročali, kako se je ponesrečil 57-letni Andrej Rijavec na poti med Ajševico in Krombergom. Prepeljan v bolnišnico, je ranjenec trdil, da sta ga med potjo ponoči napadla dva neznanca, ga vrgla s kolesa in nabilia. Pozneje se je dognalo, da se ga je Markič tisti večer nekoliko preveč nalezl in v ngotovosti, s katero je vozil svoje kolo, podrl neznanca na poti, kateras ta se potem iz «svete jeze» spravila nad nerodnega kolestarja, ga pošteno otepla in nato izginila.

Cela vrsta nesreč.

Nego si je zlomil Alojz Ipavec iz Ajbe, ko se je vračal z velikim bremenom na rami s polja proti

Potrjim srecem naznanjamo vsem prijateljem in znancem, da je Gospodu mirno zaspa v Kanalu dne 16. avgusta v pozni ponočni uri gospa

Katerina Blažič roj. Trebše

v 54. letu svojega življenja.
Pogreb blage pokojnice bo danes, dne 18. avgusta 1928, ob 5. uri pop. Zatojčki ostali:
Jožef, mož; Alberta, Ana, Elza, hčere; Vera, Nada, Sonja, nečakinje; Jaka Novak, Karl Mattucci, zeta.

KANAL

Naznanjena, da je šla čez mejo brez potnega lista

Orožniki so naznanili sodnijski oblasti Marijo Bremec, staro 18 let. Obdolžena je, da je prekoračila državno mejo in odšla v Jugoslavijo brez potnega lista.

TOLMIN

Žalitev

Orožniki so naznanili sodnijski oblasti Ivana Ivančiča, starega 29 let, iz Smasti. Obdolžen je, da je žalil državne ustanove in orožnike. Zadeva se je izvršila na priznaku Sv. Lovrenca, ko so orožniki zahtevali, naj Ivančič in tovariši zapuste gostilno radi policijske ure.

RAZNE ZANIMIVOSTI

Najmanjša opica

Najmanjše opice so južnoafriške, tako zvane židane opice. V Zednjem državi jih nosijo gospe in gospodje v naročju na izprehod. George Zweibel, trgovec v Holly-woodu, ki preskrbuje filme s tujimi živalmi, ima petsto opico, ki tehta 160 gramov in o kateri trdi, da je najmanjša opica na svetu. Toda v tem se je Zweibel motil. Gospa TOWER v Londonu ima opičico, ki tehta nekaj nad sto gramov in ki spi navadno v skodelici za čaj. Čeprav je majhna, gleda vendar resno v svet. Teeney, kakor so dali opici ime, spada k južnoameriškim skakačem, ki žive od južne Meksike do južne Brazilije. Te nežne stvarce imajo velike, blesteče oči, nedolžen obraz, dolgo svileno grivo in dolg rep. V gibih sličiJO veevercam, samo da imajo daljši in krepkejši zadnji nogi. V malih skupinah letajo po južnoameriških pragozdovih, kjer se hranijo z žuželkami in sadjem.

Nesreča dveh dečkov

Kmalu bila dva dečka zopet postala žrtvi svoje neprivrednosti pri igranju z neko petardo. Ranjena sta bila namreč 12-letni Mirko Černe iz Vrtojbe in 11-letni Pavel Merkič. Oba so morali prepeljati v goriško bolnišnico.

ČEPOVAN.

Težko ranjen v pretepu.

V sredo zvečer, na Veliki Šmaron, se je dogodila v Lokovcu zopet ena po starodavni šegi. Pozno ponoči so bili obveščeni čeponavski karabinerji, da je bil napaden 22-letni fant Alojzij Vontčina, p. d. Vontčinkin, in da je nevarno ranjen. Karabinerji so se takoj odpravili v Lokovec, kjer so dobili omenjenega mladeniča težko ranjenega na čelu. Kolikor je mogel se sam povedati, je izjavil, da sta ga pričakovala dva domaćina na poti, ko se je vračal domov, in da mu je eden vrgel nad en kg težek kamen v čelo, nakar sta donaćina zbežala. K ranjencu je bil poklican tudi obč. zdravnik iz Cepovana, kateremu se pa ta ni pustil preiskati in je venomer otepal okrog sebe. Zdi se, da ima Vontčina prebito lombo in je izgubil tudi precej krvi, tako da je malo upanja, da bi ozdravel. Popoldne je bil poklican Zeleni križ iz Gorice, da prepelje ranjenca v bolnišnico. Na podlagi izpovedi ranjenca je bil do sedaj zašlisan en osumljenec, ki je znan pretepač in je že večkrat prej povzročil nered po Dolenjem Lokovcu. Imenuje se Avgust Bremec, star 25 let. Upamo, da se bo posrečilo dobiti v roke pravega krivca, katerega naj zadene zaslužena kazen. O vzhrokih tega napada ni znano nič gotovega. Gotovo ima svojo vlogo zraven tudi preobino zaužitje vino.

SOČA

Strela ubila 37 koz in 18 ovac

(Zakasnelo). V noči od 5. na 6. avgusta ob 2. uri po polnoči je udarila v planinsko kočjo «nad Sočo» strela in ubila 37 koz in 18 ovac. Veliko ljudi je bilo s tem občutno oškodovanih.

VRTOVIN

Dne 12. t. m. se je v naši vasi vršilo veliko slavlje. Je to dan, ki ga ne bomo zlepa pozabili. Preč. dekan iz Črnič je v spremstvu batjskega in našega župnika blagoslovil dva nova zvana in dva na novo postavljena stranska oltarja naše cerkve. Pri slovesnosti je bilo sedem botrov. Na novo smo poslicali tudi našo cerkev.

Bogoslovno šole v Rusiji

Znano je, da so bili komunisti uničili vsa duhovska vzgajališča od seminarjev do duhovniških akademij v Rusiji. Danes se je vernikom posrečilo, da so z lastnimi sredstvi otvorili večino duhovniških vseučilišč. Vsako večje mesto ima zopet svojo bogoslovno učilnico. Duhovniški narasčaj v Rusiji je danes boljši, kot je bil prej, ko so gnali kandidate v šole večkrat povsem posvetni razlogi. Kdor se danes odloči v Rusiji za duhovniško obliko, ta ima gotovo poklic. V kijeviski duhovniški akademiji se nahajajo med slušatelji, tudi bivši komunisti. Tudi v Moskvi je obnovljena akademija, dijaki dobivajo od škofijskega sinoda celo skromne podpore. V Petrogradu je bila obnovljena duhovniška akademija že pred dvema letoma in šteje šestdeset slušateljev.

Staro svetlišče izkopano

Iz Skoplja poročajo: Pri izkopavanju na prostem, kjer je bilo nekoč rimsko mesto Stobi, so odkopali pred nekaj dnevi poslopje, v katerem so se obhajali tako zvanji bakhovi misteriji, kakor je ugotovil vseučilišni profesor Petrovič, ki vodi in nadzira izkopavanje. V svetlišču se nahaja velik relief iz mramorja, ki predstavlja prizore iz teh misterijev. Nadalje se je dobil velik mramornat kip boga Bakha z latinskimi in grškim napisom, v bližini sta bila tudi dva satira iz bronu ulita. Te najdemine so izredno lepe in z umetnogodovinskega starskega vidika izredne važnosti.

MALI OGLASI

STANOVANJE na določeni se odda za daljšo dobo, pod ugodnimi pogoji. Zelo primerno za penzionista ali malega obrtnika, z manjšo družino. Pojasnila daje Turk, Šepulje 6. 858

KOVAŠKA delavnica, tik ob cesti, Grahovo št. 127, se da v najem. 859

PODLISTEK

V. J. KRIZANOVSKA:

Pajčevina

(167)

Roman v štirih delih
Iz rusčine prevedel I. V.

Pogledal je na predmet, ki ga je Milica našla, ter se spomnil njenih čudnih besed.

— Kaj je hotela s tem reči? Govorila je o omadeževanem imenu Berenklaavov.

Vzel je listnico v roke in jo odprl; toda knezova slika, ki je ni poznal, mu ni nič odkrila. Tedaj je vzlel ven sveženj pisem in začel brati.

Čim dalje so njegove oči prebirale pobjelede in orumenelne listke, tem bolj je bledelo grofovo obličje, tem težje je dihal, po telesu pa ga je izpreletal mrz. Ni mogoče povedati kaj je čutil in trpel v teh trenutkih. Vsak prost, lahkomiselni in strasten stavek teh izdajateljskih pisem ga je bil po licu ter brizgnil vanj blato, ki je razmazalo njegovo čast ter uničilo najsvetejši vzor njegove duše: mater. Ona, ki se ji je klanjal kakor svetnici, ki jo je nazival angela varuha, je podlo va-

rala moža ter bila ljubimka razvratnega, nič vrednega kneza Zagarina. Več kakor vse pa so ga zadele činične, dvomne besede v pismih, po katerih je moral zavdomiti o svojem pokolenju. Kdo je on? Sin grofa Zigrida ali kneza Nikolaja Zagarina. Nekateri stavki so namigovali na letnico njegovega rojstva in druge okolnosti, tako da je bila možnost drugega precej verjetna.

V glavi se mu je stemnilo in zemlja se mu je udirala pod nogami. Misli je, da se zaduši; skočil je pokoncu in začel hoditi po sobi. Zavest, da je Milici znana njegova sramota, da je ravno pred njo tako smurno ponižan, spoznanje, da nosi ime Berenklaavov, s katerim se je tako ponašal, morda po krivici, — ga je spravljalo ob pamet, v nemoten bes in globoko zgroženost.

Rahlo trkanje je gof nenadoma streznilo. Njegovna disciplina, v kateri je bil vzgojen in ki mu je prešla v kri in meso, mu je dala moč skriti svoj duševni zlom.

V hipu je bil pri mizi, pokril s časopisom sramotna pisma ter si zapel jopič, in ko se je trkanje ponovilo, je odgovoril skoraj s svojim občajnim glasom:

— Notril

Bil je sluga, ki mu je izročil dve pisni ter sporočil, da je miza za obed pogrnjena.

— Ne bom obedoval; naj mi puste kaj hladnega za večerjo. Recite Verneru, naj izvrši, kar mu bo grofica naročila glede priprave vozov. Mene pa ne vznemirjajte, dokler vas sam ne pozovem, — je rekel Berenklaav ter zaprl vrata in jih zaklenil.

S počasnimi koraki se je približal mizi ter sumljivo ogledoval pismenska ovoja, ki ju je držal v rokah. Ali sta tudi ta vestnika novih nesreč? V tem prekletem dnevu se je vse združilo, da mu umrli živetje.

Vrgel je na stol prvi ovoj ter raztrgal drugega.

Pisava je bila drobna, ženska, in dasi ni bilo pismo podpisano, je grof takoj pogodil, da ga je pisala Alma Vizenbrukova. V njem je stalo, da je Milica izdala in pogubila pruskega častnika, ki je bil poslan z nevarno nalogo v Rusijo. Toda ta okolnost je bila samo uvod k podrobnejšemu opisu Miličinega osebnega obnašanja v domovini; zlasti natančno so bili opisani njeni odnosi s Kromskim. Način občevanja, številni skupni izpreho-

da, pogovori, katerim so prisluškovale nepoklicane osebe, ki so jih napačno razumele in lažljivo razlagale, skratka, vse je bilo skano s tako peklensko iznajdljivostjo v pravcato mrežo obdolžitve, da ni bilo dvoma o Miličinem zakonolomstvu.

Vendar pa ni grof verjel tem gnusnim klevetam; takega umazanega razmerja Milica ni bila sposobna. Toda njegovo ljubosumje je porodilo v njem drugo misel. V vseh teh obdolžitvah je našel vzrok naglega ženinca odhoda ter si pojasnil njene besede: «Bodi brez skrbi, imena Berenklaav ne bom dalje nosila, in kakor hitro se ločiva, si bom prizadevala pozabiti, da sem ga sploh kedaj nosila.»

Seveda, seveda, ona pozabi ime in onega, ki ga nosi; saj ga itak ni nikdar ljubila... Če bi ji v srcu telesa vsaj iskra globoke, svete ljubezni, ki vse odpušča in vse potrpi, ali bi ga sedaj ostavila brez obžalovanja? Za slovo pa ga je obežila s sramoto njegove matere. Kakor je že zbrisala iz svojega življenja Igorja ter se zaročila z njim, ravno tako kruto in ravnodušno pahne sedaj njega s svoje poti, da se poroči s Kromskim.